

Till bostadsutskottet

Bostadsutskottet har den 10 april 1997 beslutat bereda kulturutskottet tillfälle att yttra sig över dels proposition 1996/97:108 Ändrad länsindelning och försöksverksamhet i Västsverige i vad avser uppgiften för ett föreslaget regionalt självstyrelseorgan i Västergötlands län att besluta om fördelning av statsbidrag till regionala kulturinstitutioner, dels de med anledning av propositionen väckta motionerna 1996/97:Bo25 och 1996/97:Bo29 yrkande 4.

Utskottet

I propositionen föreslås att Göteborgs och Bohus län, Älvsborgs län och Skaraborgs län, med undantag av Habo och Mullsjö kommuner, skall läggas samman till ett län den 1 januari 1998. Det nya länet i Västsverige skall benämnas Västergötlands län.

Riksdagen beslutade hösten 1996 att en försöksverksamhet med ändrad regional ansvarsfördelning skulle genomföras i Kalmar, Gotlands och Skåne län (prop. 1996/97:36, bet. 1996/97:KU4, rskr. 1996/97:77). I den nu aktuella propositionen föreslås att försöksverksamheten skall utvidgas till att omfatta även det nybildade västsvenska länet. De uppgifter som skall ingå i försöksverksamheten i det västsvenska länet skall vara

- att utarbeta ett program för länets långsiktiga utveckling,
- att besluta om en långsiktig plan för den regionala transportinfrastrukturen och
- att besluta om användningen av vissa regionalpolitiska och andra utvecklingsmedel.

Det regionala självstyrelseorganet skall i det västsvenska länet vara landstinget. Försöksverksamheten föreslås pågå fr.o.m. den 1 januari 1999 t.o.m. utgången av år 2002.

I propositionen erinras om att syftet med försöksverksamheten med ändrad regional ansvarsfördelning är att utveckla former för en bättre demokratisk förankring av det regionala utvecklingsarbetet. En bred förankring av det regionala utvecklingsarbetet kan bidra till en bättre samordning och därmed till ett effektivare utnyttjande av de resurser som finns inom regionen. En sådan kraftsamling av resurser på regional nivå bör kunna underlätta utvecklingen av konkurrenskraftiga regioner. Höstens riksdagsbeslut innebär bl.a. att

utvecklingsansvaret i Kalmar, Gotlands och Skåne län skall överföras från länsstyrelserna till regionala självstyrelseorgan, som även skall besluta om vissa regionalpolitiska och andra utvecklingsmedel. Vidare skall uppgiften att fördela vissa statsbidrag för regional kulturverksamhet överföras från Statens kulturråd till de regionala självstyrelseorganen i de nämnda tre länen. I proposition 1996/97:36 uttalades att försöksverksamheten bör följas upp och utvärderas så att erfarenheterna av denna kan läggas till grund för statsmakternas ställningstagande om den regionala samhällsorganisationens långsiktiga inriktning och struktur, i god tid före de allmänna valen år 2002 (prop. s. 59). Konstitutionsutskottet anslöt sig till regeringens bedömning i detta hänseende och utgick från att regeringen på lämpligt sätt fortlöpande håller riksdagen underrättad om hur försöksverksamheten fortskrider (bet. 1996/97:KU4 s. 29).

Då det gäller det nya västsvenska länet gör regeringen bedömningen att försöksverksamheten där bl.a. skall omfatta beslut om användningen av vissa regionalpolitiska och andra utvecklingsmedel. När det gäller uppgiften att besluta om visst kulturstöd anser regeringen att den tidigare beslutade försöksverksamheten – i Kalmar, Gotlands och Skåne län – har sådan omfattning att den utgör tillräckligt underlag för utvärdering.

Uppgifter och ledningsform för länsstyrelsen i det nya västsvenska länet förslås vara samma som i de övriga försökslänen. Länsstyrelsen skall behålla uppgifterna att verka för att statlig verksamhet i länet samordnas och anpassas efter övergripande miljö- och regionalpolitiska mål etc.

Motionärerna bakom motion Bo29 (v) ser inte några skäl till att undanta kulturfrågorna i försöket i det västsvenska länet (yrkande 4). Tvärtom, anför motionärerna, är det viktigt att få till stånd en så bred försöksverksamhet som möjligt. Motionens syfte är således att det självstyrande organet i det västsvenska länet – i likhet med de tre tidigare försökslänen – från Kulturrådet skall överta *uppgiften att fördela vissa statsbidrag för regional kulturverksamhet*.

Med anledning av regeringens proposition om den regionala samhällsorganisationen (prop. 1996/97:36) behandlade kulturutskottet hösten 1996 i ett yttrande till konstitutionsutskottet förslaget att de självstyrande organen i Kalmar, Gotlands och Skåne län skulle få överta befogenheten från Kulturrådet att under tiden den 1 juli 1998 till och med utgången av år 2002 besluta om fördelningen av visst statligt kulturstöd. Utskottet tillstyrkte förslaget. Utskottet framhöll i sitt yttrande till konstitutionsutskottet bl.a. följande (yttr. 1996/97:KrU3y).

Utskottet har i olika sammanhang understrukit kulturens betydelse för den regionala utvecklingen. Utskottet kan inte se något hinder för att – sedan de övergripande principerna för kulturpolitiken och för fördelningen av statsbidrag på kulturområdet lagts fast – riksdagen beslutar om en försöksverksamhet där den närmare fördelningen av bidragen görs på regional nivå och av organ som har en stark regional förankring. Först sedan en sådan försöksverksamhet slutförts och utvärderats bör frågan prövas huruvida det skall ske en allmän och permanent delegering till den regionala nivån av fördelningen av statsbidrag till regional – och lokal – kulturverksamhet.

Kulturutskottet intar alltså samma ståndpunkt.

Parentetiskt vill utskottet nämna att det av den nu aktuella propositionen får anses framgå att en av det självstyrande organets uppgifter skall vara att stödja bl.a. regional projektverksamhet. Medel härför har anvisats inom utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling. Det innebär att ifrågasättande medel bl.a. får användas för kulturprojekt.

Då det gäller det i motion Bo29 (v) framlagda förslaget att det självstyrande organet i Västsverige även skulle från Kulturrådet överta och besluta om visst kulturstöd anser utskottet, liksom regeringen, att den tidigare beslutade försöksverksamheten i Kalmar, Gotlands och Skåne län är tillräcklig för att kunna utgöra underlag för en utvärdering och för att avgöra om syftet med försöksverksamheten kan uppnås. Utskottet kan således inte finna att det är motiverat att – som motionärerna föreslår – utvidga försöksverksamheten till att även omfatta det nybildade västsvenska länet. Bostadsutskottet bör avstyrka motionsyrkandet.

Motionärerna bakom motion Bo25 (s) föreslår att *ansvaret för kulturmiljövården i det västsvenska länet* skall överföras till det regionala självstyrande organet. Ett genomförande av motionsförslaget skulle innebära att en ny modell för ansvarsfördelning inom kulturmiljövården skulle kunna prövas. Länsstyrelsernas och länmuseernas respektive roller och ansvar har länge varit en discussionsfråga, ofta även en tvistefråga. Ett samlat ansvar hos det regionala självstyrelseorganet skulle skapa nya förutsättningar att lösa problemet, anser motionärerna.

Kulturutskottet vill erinra om att det sedan länge pågår ett arbete rörande ansvarsfördelningen inom kulturmiljövården. En utförlig redogörelse härför lämnas i kulturutskottets betänkande 1996/97:KrU1 (s. 135). Här kan i kortet nämnas att Riksantikvarieämbetet (RAÄ) i en rapport, benämnd Riktlinjer för ansvarsuppdelningen inom kulturmiljövården, föreslagit att – på regional nivå – länsstyrelsen skall ansvara för kulturmiljövårdens myndighetsuppgifter. Länsstyrelsen skall i tillämpliga fall efter samråd med kommuner och landsting ansvara för en beställarroll inom verksamhetsgrenarna vård och publikarbete. Vidare har RAÄ föreslagit att länmuseerna skall utöva det regionala ansvaret för kulturmiljövårdens kunskapsuppbyggnad samt ansvara för att ha kompetens och för att kunna utföra uppgifter som behövs inom verksamhetsgrenarna vård och publikarbete.

Enligt vad utskottet har inhämtat avser regeringen att inom kort ge ett gemensamt uppdrag till RAÄ och Kulturrådet då det gäller ansvarsfördelningen inom kulturmiljöarbetet. De båda myndigheterna skall ta fram faktaunderlag för utformande av riktlinjer om vad som kan anses vara uppgifter inom ramen för statsbidraget till de regionala museerna, respektive uppdrag som förutsätter särskild ersättning. Riktlinjerna skall ligga till grund för den fördelning av ansvar och arbetsuppgifter kring vilken enighet skall uppnås på regional nivå.

Utskottet anser att det fortsatta beredningsarbetet då det gäller ansvarsfördelningen inte bör föregripas. Motionen bör således avstyrkas.

På kulturutskottets vägnar

Åke Gustavsson

I beslutet har deltagit: Åke Gustavsson (s), Berit Oscarsson (s), Anders Nilsson (s), Lennart Fridén (m), Björn Kaaling (s), Marianne Andersson (c), Monica Widnemark (s), Jan Backman (m), Carl-Johan Wilson (fp), Annika Nilsson (s), Ewa Larsson (mp), Fanny Rizell (kd), Lena Klevenås (s), Lars Lilja (s), Elizabeth Nyström (m), Birgitta Wichne (m) och Britt-Marie Danestig-Olofsson (v).

Avvikande mening

Uppgiften att fördela vissa statsbidrag för regional kulturverksamhet

Britt-Marie Danestig-Olofsson (v) anser att den del av kulturutskottets yttrande som börjar med "Då det gäller" och slutar med "avstyrka motionsyrkandet" bort ha följande lydelse:

Enligt kulturutskottets uppfattning är det angeläget att en så bred försöksverksamhet som möjligt kommer till stånd även i det nya västsvenska länet. I försöksverksamheten bör kulturfrågorna ges en framskjuten plats. Kulturutskottet ansluter sig därför till uppfattningen i motion Bo29 (v) i här aktuell del (yrkande 4) att försöksverksamheten i det västsvenska länet skall få samma omfattning som den försöksverksamhet som bedrivs i Kalmar, Gotland och Skåne län. Det innebär att det självstyrande organet i det västsvenska länet skall från Kulturrådet få överta uppgiften att fördela vissa statsbidrag för regional kulturverksamhet. Bostadsutskottet bör således tillstyrka motionsyrkandet.